

VT:n profeetat ja profeettakirjat

2. Piet. 1-2 - Matt. 23

By Juha Muukkonen

7/10/2009

Raamatunkäännös: KR 1933/38

JÄSENNYS:

1. HEPREALAISEN RAAMATUN KOLMIJAKO
2. PROFEETTA PUHUU JUMALAN SANOJA
3. MAAILMA JA VÄÄRÄ KIRKKO VIHAAVAT PROFEETTOJA
4. PROFEETAT JA KRISTUKSEN RISTI

1. HEPREALAISEN RAAMATUN KOLMIJAKO

Koko VT on profetiaa eli ennaltakertomista tai ennustamista tulevasta Messiaasta, Jeesuksesta Kristuksesta. VT (yht. 39 kirjaa) jakautuu vanhan heprealaisen (juutalaisen) jaon mukaisesti kolmeen osaan:

VT:n profeetat ja profeettakirjat

2. Piet. 1-2 - Matt. 23

By Juha Muukkonen

7/10/2009

1. lakiin (hepr. תּוֹרָה tōrā, kirjaimellisesti käännettynä 'opetus', kreik. νόμος nómos), joka käsittää viisi Mooseksen kirjaa (yht. 5),

2. profeettoihin (hepr. נְבִיאִים nēvī'im, kreik. profētai), joihin kuuluvat meidän ns. kirjaprofeettojen (3 suurta, 12 pientä) lisäksi myös Joosuan, Tuomarien, Samuelin ja Kuningasten kirjat (yht. 21) ja

3. kirjoituksiin (hepr. סְפָרִים k'etūvīm, kreik. γράμματα grámmata, josta meidän 'Raamattu'), joihin kuuluvat kaikki loput VT:n kirjat, heprealaisen järjestyksen mukaisesti Psalmit, Job, Sananlaskut, Ruut, Laulujen laulu, Saarnaaja, Valitusvirret, Ester, Daniel, Esra, Nehemia ja Aikakirjat (yht. 13).

Tämä VT:n kirjojen kolme ryhmää tulee esille myös ylösnousseen Jeesuksen sanoissa: Luuk. 24:25-27, 44-47: *"Oi, te ymmärtämättömät ja hitaat sydämeltä uskomaan kaikkea sitä, minkä profeetat ovat puhuneet!*

26. Eikö Kristuksen pitänyt tätä kärsimän ja sitten menemän kirkkauteensa?"

27. Ja hän alkoi Mooseksesta ja kaikista profeetoista ja selitti heille, mitä hänestä oli kaikissa kirjoituksissa sanottu. [...]

Ja

hän sanoi heille: 'Tätä tarkoittivat minun sanani, kun minä puhuin teille ollessani vielä teidän kanssanne, että kaiken pitää käymän toteen, mikä minusta on kirjoitettu Mooseksen laissa ja profeetoissa ja psalmeissa'. 45.

Silloin hän avasi heidän ymmärryksensä käsittämään kirjoitukset.

46.

Ja hän sanoi heille: 'Niin on kirjoitettu, että Kristus oli kärsivä ja kolmantena päivänä nouseva kuolleista,

47.

ja että parannusta syntien anteeksisaamiseksi on saarnattava hänen nimessään kaikille kansoille, alkaen Jerusalemita.'"

Heprealaisessa jaossa myös siis meidän ns. historiakirjoiksi lukemamme kirjat Joosuasta Kuningasten kirjoihin luetaan kuuluvaksi profeettojen joukkoon. Tällä jaolla on myös sisällöllinen perusteensa, puhutaanhan näissä kirjoissa myös nimenomaisten profeettojen toiminnasta, mm. Eliasta ja Elisasta. Tuo profeetallisuus on kuitenkin ymmärrettävä laajemmin siten, että koko noissa kirjoissa kerrottu Israelin kansan historia on profetiaa tulevasta Messiaasta ja Jumalan valitun kansan vaiheista. Sama profeetallisuus koskee toki siis kaikkia VT:n kirjoja.

2. PROFEETTA PUHUU JUMALAN SANOJA

Profeettojen julistus ei ollut inhimillisen viisauden mukaista, vaan he toivat esiin nimenomaan Jumalan sanan.

"Ja tietäkää ennen kaikkea se, ettei yksikään Raamatun profetia ole kenenkään omin neuvoin selitettävissä; 21. sillä ei koskaan ole mitään profetiaa tuotu esiin ihmisen tahdosta, vaan Pyhän Hengen johtamina ihmiset ovat puhuneet sen, minkä saivat Jumalalta.

1. Mutta myös valheprofeettoja oli kansan seassa, niinkuin teidänkin keskuudessanne on oleva valheenopettajia, jotka salaa kuljettavat sisään turmiollisia harhaoppeja, kieltävätpä Herrankin, joka on heidät ostanut, ja tuottavat itselleen äkillisen perikadon. 2. Ja moni on seuraava heidänirstauksiaan, ja heidän tähtensä totuuden tie tulee häväistyksi; 3. ja ahneudessaan he valheellisilla sanoilla kiskovat teistä hyötyä; mutta jo ammoisista ajoista heidän tuomionsa valvoo, eikä heidän perikatonsa torku." (2. Piet. 1:20 - 2:3)

Monet profeetalliset tekstit alkavatkin sanoilla 'Herran sana, joka tuli' [sille ja sille profeetalle] (hebr. דְּבַר יְהוָה d'var 'adōnāj eli Herran sana).

Profeetta on hepreaksi נָבִיא (nāvī'). Muissa seemiläisissä kielissä sanan juuri tarkoittaa julistamista. Aiemmin profeettoja kutsuttiin 'näköiksi' hebr. רֹאֵי (rō'ā).

1. Sam. 9:9: *"Muinoin sanottiin Israelissa, kun mentiin kysymään Jumalalta, näin: 'Tulkaa, menkäämme näkijän luo'. Sillä sitä, jota nyt sanotaan profeetaksi, kutsuttiin muinoin näkijäksi." Kysymyksessä on tiedon sanojen lisäksi myös tulevaisuuden näkijä eli ennalta kertoja. Kreikan kielen sana 'προφήτης profētēs' tarkoittaa sananmukaisesti ennalta eli etukäteen puhujaa (kreik. 'πρόφημι profēmi' 'ennalta puhua'). Jumala näytti VT:n profeetoille tiettyjä asioita, myös tulevia, valitsemilleen profeetoille.*

Profeetan tärkein työ on julistaa Jumalan sana kansalle, jotta tämä saisi

1) varoituksen synnin tekemisestä seuraavasta tuomiosta ja

2) lohdutuksen Jumalan armosta ja anteeksiantamuksesta, jota tarjotaan Häntä etsiville.

VT:n profeettojen työtä voisi kuvata myös Uuden liiton profetian armolahjaa käyttävän tehtävällä: *"Profetoiva puhuu ihmisille rakennukseksi ja kehoitukseksi ja lohdutukseksi."* (1. Kor. 14:3)

Profeettojen työ ja julistus onkin paljon laajempaa kuin vain tulevaisuuden edessä olevan verhon avaamista. Profeetat tulkitsevat usein historiaa, antavat Jumalan kansaa kohdanneille tapahtumille hengellisen, teologisen tulkinnan. Usein he ottavat menneisyyden tapahtumat varoittaviksi tai rohkaiseviksi esimerkeiksi oman aikansa ihmisille. Profeetat muistuttavat kansaa Jumalan varmoista lupauksista, Hänen tekemästään lujasta liitosta Aabrahamin ja hänen jälkeläistensä kanssa.

Profeetat soveltavat Mooseksen lain säädöksiä kansan nykyiseen elämäntapaan. Täten he myös ottavat kantaa ja tuovat Herran sanan moniin sellaisiin kysymyksiin, jotka tänä päivänä katsottaisiin kuuluvaksi (yhteiskunnalliseen tai valtiolliseen) politiikkaan. Jotkut ovat kuvanneet profeettojen tehtävää myös lakimiehen tehtäväksi, joka luki Mooseksen laista liittosopimuksen säädöksiä ja sovelsi niitä: mitä siunauksia tulisi uskollisuudesta ja mitä rangaistuksia uskottomuudesta.

3. MAAILMA JA VÄÄRÄ KIRKKO VIHAAVAT PROFEETTOJA

Paljastaessaan saarnallaan Mooseksen lain rikkomukset eli synnit profeetat saivat lähes säännönmukaisesti päällensä Israelin kansan ja sen johtajien vihan. Monet profeetoista tulivat Jumalan omaksi otetun kansan ja sen johtajien verisesti vastustamiksi, vainoamiksi ja jopa tappamiksi, kuten esim. Jesaja ja Jeremia.

"Autuaita olette te, kun ihmiset minun tähteni teitä solvaavat ja vainoavat ja valhetellen puhuvat teistä kaikkinaista paha. 12. Iloitkaa ja riemuitkaa, sillä teidän palkkanne on suuri taivaissa. Sillä samoin he vainosivat profeettoja, jotka olivat ennen teitä." (Matt. 5:11-12)

"Voi teitä, kirjanoppineet ja fariseukset, te ulkokullatut, kun te rakennatte profeettain hautoja ja kaunistatte vanhurskasten hautakammioita, 30. ja sanotte: 'Jos me olisimme eläneet isäimme päivinä, emme olisi olleet osallisia heidän kanssaan profeettain vereen!' 31. Niin te siis todistatte itsestänne, että olette niiden lapsia, jotka tappoivat profeetat. 32. Täyttäkää siis te isäinne mitta. 33. Te käärmeet, te kyykäärmeitten sikiöt, kuinka te pääsisitte helvetin tuomiota pakoon?"

34. Sentähden, katso, minä lähetän teidän tyköenne profeettoja ja viisaita ja kirjanoppineita. Muutamat heistä te tapatte ja ristiinnaulitsette, ja toisia heistä te ruoskitte synagoogissanne ja vainoatte kaupungista kaupunkiin; 35. että teidän päällenne tulisi kaikki se vanhurskas veri, joka maan päällä on vuodatettu vanhurskaan Aabelin verestä Sakariaan, Barakiaan pojan, vereen

VT:n profeetat ja profeettakirjat

2. Piet. 1-2 - Matt. 23

By Juha Muukkonen

7/10/2009

asti, jonka te tapoitte temppelin ja alttarin välillä. 36. Totisesti minä sanon teille: tämä kaikki on tuleva tämän sukupolven päälle.

37. Jerusalem, Jerusalem, sinä, joka tapat profeetat ja kivität ne, jotka ovat sinun tykösi lähetetyt, kuinka usein minä olenkaan tahtonut koota sinun lapsesi, niinkuin kana kokoaa poikansa siipiensä alle! Mutta te ette ole tahtoneet. 38. Katso, 'teidän huoneenne on jäävä hyljätiksi'. 39. Sillä minä sanon teille: tästedes te ette näe minua, ennenkuin sanotte: 'Siunattu olkoon hän, joka tulee Herran nimeen'.'" (Matt. 23:29-39)

4. PROFEETAT JA KRISTUKSEN RISTI

Profeettojen raskas tehtävä - synteihinsä paatuneen Jumalan nimiin otetun kansan verenhimoisen vihan kohteena oleminen - on esikuva myös Kristuksen raskaasta tehtävästä.

"Kuitenkin minun pitää vaeltaman tänään ja huomenna ja ylihuomenna, sillä ei sovi, että profeetta saa surmansa muualla kuin Jerusalemissa." (Luuk. 13:33-34)

VT:n profeetat ja profeettakirjat

2. Piet. 1-2 - Matt. 23

By Juha Muukkonen

7/10/2009

Profeetat ovat puhuneet (ja kirjoittaneet) syvimmiltään nimenomaan siksi, että me kristityt saisimme vakuutuksen ja varmuuden, ilmoituksen ja tiedon Jumalan pelastussuunnitelmasta, joka on ihmisjärjelle käsittämätön: Kristus kärsii viattomana meidän syntisten puolesta.

"Häntä te rakastatte, vaikka ette ole häntä nähneet, häneen te uskotte, vaikka ette nyt häntä näe, ja riemuitsette sanomattomalla ja kirkastuneella ilolla, 9. sillä te saavutatte uskon päämäärän, sielujen pelastuksen. 10. Sitä pelastusta ovat etsineet ja tutkineet profeetat, jotka ovat ennustaneet teidän osaksenne tulevasta armosta, 11. ovat tutkineet, mihin tai millaiseen aikaan heissä oleva Kristuksen Henki viittasi, edeltäpäin todistaessaan Kristusta kohtaavista kärsimyksistä ja niiden jälkeen tulevasta kunniaista. 12. Ja heille, koska he eivät palvelleet itseänsä, vaan teitä, ilmoitettiin se, mikä nyt on teille julistettu niiden kautta, jotka taivaasta lähetetyssä Pyhässä Hengessä ovat teille evankeliumia julistaneet; ja siihen enkelitkin halajavat katsahtaa." (1. Piet. 1:8-12)